

# Pomtowův útok v italské hře

## Úvod

Pomtowův útok je dnes méně známé historické pojmenování ostré varianty italské hry, která vzniká po tahu 7.Jbd2!?. V moderní praxi se tento postup stal velmi významným a v některých databázích je dnes dokonce nejčastější odpovědí bílého na šach 6...Sb4+. Samotný název však v běžných učebnicích zahájení často nenajdeme; řada současných autorů uvádí pouze tah 7.Jbd2 bez eponymního označení.

## Základní postavení

Varianta vzniká po tazích:

**1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sc4 Sc5 4.c3 Jf6 5.d4 exd4 6.cxd4 Sb4+ 7.Jbd2!?**

Jde o jednu ze čtyř hlavních možností bílého po 6...Sb4+. Vedle klasického 7.Jc3 (spojeného s Grecovým, resp. Grecovým-Steinitzovým a později Møllerovým útokem) se vyskytují také 7.Sd2 a vzácnější 7.Kf1, známé jako krakovská varianta. Tah 7.Jbd2 dlouho stál poněkud stranou teorie, přestože jeho historie sahá hluboko do 19. století.

## Carl (Karl) Leberecht Pomtow

Jméno varianty je spojeno s německým šachistou a pedagogem Carlem (Karlem) Leberechtem Pomtowem. Historické prameny u jeho jména vykazují drobné pravopisné odchylky (Pomtow/Pomptow a Carl/Karl). Narodil se 2. října 1819 v Berlíně a zemřel 6. února 1879 v Dramburgu. Působil jako učitel a později profesor na Joachimsthalském gymnáziu v Berlíně. Vedle pedagogické a publikační činnosti se věnoval také šachu.

## Pomtow-Schallop, Berlín 1862

Za historickou výchozí partii varianty je považována partie Dr. Pomtow-Emil Schallop, hraná v Berlíně 22. srpna 1862. Její záznam byl později otištěn v Neue Berliner Schachzeitung (1864, s. 240). Pomtow zde zahrál právě 7.Jbd2:

**1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sc4 Sc5 4.c3 Jf6 5.d4 exd4 6.cxd4 Sb4+ 7.Jbd2!**

Dobový komentář přitom tah 7.Jbd2 hodnotil kriticky. Z dnešního pohledu je pozoruhodné, že myšlenka, která byla tehdy považována za pochybnou, se po více než století vrátila do velmistrovské praxe a postupně získala značnou popularitu.

## Co Pomtow ještě neobjevil

Historická partie je důležitá především tím, že obsahuje samotný tah 7.Jbd2. Pomtow však ještě neodhalil jednu z klíčových dynamických idejí dnešního gambitu. Po přirozeném přijetí pěšce:

**7...Jxe4**

pokračoval 8.Sd5?. Jeho záměrem bylo zabránit černému v osvobozujícím postupu ...d7-d5, avšak moderní analýza tento tah nepovažuje za dostatečný. Podstatně energičtější a pro současné pojetí varianty charakteristická je okamžitá reakce:

## 8.d5!

Právě tento postup dává oběti pěšce její moderní dynamický obsah: bílý získává tempo na jezce c6, urychluje vývin a snaží se využít náskoku v aktivitě dříve, než černý stačí zkonsolidovat materiální převahu. V hlavních moderních rozborech se často pokračuje například 8...Je7 9.0-0.

Skutečnost, že Pomtow sice objevil 7.Jbd2, ale nehrál následné 8.d5!, může být jedním z důvodů, proč jeho myšlenka v tehdejší teorii nezískala větší ohlas. Původní partie totiž neukázala plnou sílu koncepce a po dlouhou dobu měla spíše historický než teoretický význam.

## Zapomenutí a znovuobjevení

Tah 7.Jbd2 se v literatuře po dlouhá desetiletí objevoval jen sporadicky. To může vysvětlovat, proč jej některé starší učebnice otevřených her vůbec neuvádějí a proč se ve větší míře začíná objevovat až v pozdějších vydáních teoretických prací. Ve 20. a zejména 21. století byla varianta prakticky znovuobjevena.

K výraznějšímu modernímu oživení přispěli velmistři, kteří začali 7.Jbd2 používat jako plnohodnotnou útočnou zbraň. V odborných diskusích se připomínají například partie ruského velmistra Dmitrije Čuprova; později se varianta objevovala i v repertoáru Alexandry Kostenjuk a dalších špičkových hráčů.

## Název „Pomtow Attack“

Označení Pomtow Attack není v šachové literatuře univerzální. Mnohé knihy, databáze a videokurzy pracují jednoduše s označením 7.Jbd2 v italské hře. Název je však doložen v odborné teorii: varianta byla pod názvem Pomtow Attack předmětem teoretické soutěže časopisu Kaissiber a stejný název používá také ChessPublishing.

V roce 2014 věnoval Jeroen Bosch variantě 7.Jbd2 pětistránkový článek v časopise New in Chess pod názvem Giuoco Piano con fuoco. Stefan Bücker v této souvislosti připomněl, že kořeny tahu nesahají pouze k jeho moderním uživatelům, ale právě k Pomtowově partii z roku 1862.

## Historický význam

Pomtowův útok je pěkným příkladem šachové myšlenky, která se objevila příliš brzy na to, aby byla ve své době plně pochopena. Pomtow našel neobvyklý vývinový tah 7.Jbd2, avšak nenalezl jeho nejostřejší pokračování 8.d5! po přijetí gambitového pěšce. Teprve moderní analýza ukázala, že zdánlivě skromný tah je základem velmi konkrétního a dynamického systému. Proto lze chápat, proč varianta po většinu své historie žila na okraji teorie a proč její jméno není ani dnes zdaleka všeobecně známé.

## Prameny a další četba

- Stefan Bücker a diskuse ChessPub/Kaissiber: teoretická soutěž „The Pomtow Attack (Italian Game)“, 2009; historická partie Pomtow-Schallop a rozbor 7.Jbd2 Jxe4 8.d5!.
- ChessPublishing: analýzy italské hry pod označením „Giuoco Piano, Pomtow Attack“, včetně moderních velmistrovských partií.
- Jeroen Bosch: „Giuoco Piano con fuoco“, New in Chess, č. 3/2014.

- Neue Berliner Schachzeitung, 1864, s. 240: historický pramen k partii Dr. Pomtow-Emil Schallopp, Berlín 22. 8. 1862.

- Brandenburgisches Landeshauptarchiv / Deutsche Digitale Bibliothek a Kösslerův Lehrerlexikon: biografické údaje k Leberechtu Carlu/Karlu Pomtowovi.

Poznámka: Přepis tahů je v dokumentu přizpůsoben české šachové notaci (J = jezdec, S = střelec).